

KW

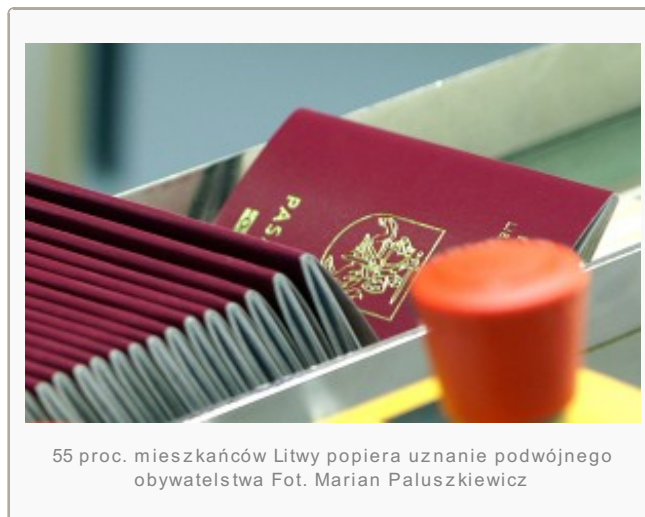
6 cze
2013

Podwójne obywatelstwo i zakaz pozbawiania

[KW](#) · [Komentarze](#)

Do Sejmu RL 16 kwietnia br. wpłynęła propozycja, aby wspólnie z wyborami prezydenckimi w 2014 roku przeprowadzić referendum w sprawie podwójnego obywatelstwa.

Pytanie w referendum miałoby wyglądać następująco: Zgadzam się, aby część druga artykułu 12 Konstytucji Litwy brzmiała następująco: „Obywatel Republiki Litewskiej może być obywatelem innego państwa”. Europejska Fundacja Praw Człowieka (EFHR) proponuje, aby druga i trzecia część artykułu 12 KRL brzmiała następująco: 2. Obywatel Republiki Litewskiej może być obywatelem innego państwa. 3. Obywatel Republiki Litewskiej nie może zostać pozbawiony obywatelstwa litewskiego, chyba że sam się go zrzeknie.

Lider opozycji Andrius Kubilius, w swojej wypowiedzi podczas konferencji w Sejmie, oświadczył, że dostrzega zagrożenie, w tym jak proponowane pytanie zostało sformułowane. Według szefa opozycji pojęcie „Obywatel Republiki Litewskiej może być obywatelem innego państwa” — jest zbyt szerokie i może prowadzić do sytuacji, gdzie na Litwie w najbliższej przyszłości, może pojawić się wiele osób z obywatelstwem Litwy i Polski lub Litwy i Rosji.

Tutaj Kubilius dokonał podziału obywateli na dwie kategorie, ponieważ zaznaczył, że Litwa musi przede wszystkim myśleć o „osobach pochodzenia litewskiego mieszkających w Ameryce czy Irlandii, pragnących zachować litewskie obywatelstwo”. EFHR potępia tę wypowiedź, jako że jest ona niezgodna z artykułem 29 Konstytucji Republiki Litewskiej „nie można ograniczać praw człowieka lub nadawać osobie przywilejów ze względu na jej płeć, rasę, narodowość, język, pochodzenie, położenie społeczne, wyznanie, poglądy czy przekonania” i prowadzi do dalszego podziału obywateli ze względu na ich przynależność do konkretnej grupy etnicznej lub związku z innym krajem.

Dyskusja na temat podwójnego obywatelstwa jest na Litwie obecna od początku lat 90. Przyjęta w dniu 25 października 1992 r. w referendum ogólnopaństwowym Konstytucja RL (KRL) podniosła zakaz posiadania podwójnego obywatelstwa do rangi konstytucyjnej przewidując, że „z wyjątkiem przewidzianych pojedynczych przypadków, nikt nie może być jednocześnie obywatelem RL oraz obywatelem innego państwa”.

Dyskusje na płaszczyźnie polityczno-prawnej wywołało także orzeczenie Sądu Konstytucyjnego (SK) z 13 listopada 2006 r. SK przypomniał, że osoba może być jednocześnie obywatelem Litwy i obywatelem innego państwa jedynie w pojedynczych przypadkach określonych w ustawie. Obowiązujące do czasu orzeczenia SK przepisy zezwalające osobom, które do okupacji (15 czerwca 1940 r.) posiadały obywatelstwo litewskie, ich potomkom oraz osobom pochodzenia litewskiego na ubieganie się o obywatelstwo Litwy bez wymogu zrzekania się z już posiadanego obywatelstwa państwa obcego, zostały uznane za sprzeczne z KRL i nie mogły być dalej stosowane.

Dodatkowo SK w orzeczeniu z 2006 r. zwrócił uwagę na niezgodny z Konstytucją ustawowy podział obywateli RL innej narodowości niż litewska na dwie grupy. Ci z nich, którzy repatriowali (tj. wyjechali w celu zamieszkania lub zamieszkali w etnicznej ojczyźnie) nie mogli w tym samym czasie być obywatelami RL i obywatelami innego państwa.

W konsekwencji osoba, która posiadała obywatelstwo Litwy przed 15 czerwca 1940 r. i miała pochodzenie polskie (mniejszość polska) mogła posiadać podwójne obywatelstwo tylko wtedy, jeżeli nie zamieszkała w Polsce, lecz np. w USA. SK nie wypowiedział się jednak co do praw tych obywateli, którzy nie mogli, jako wykluczeni przez ustawę, ubiegać się o uzyskanie obywatelstwa litewskiego z równoczesnym zachowaniem swojego dotychczasowego obywatelstwa.

Dwa lata po wydaniu przez Sąd Konstytucyjny orzeczenia w sprawie podwójnego obywatelstwa Sejm RL w dniu 30 czerwca 2008 r. przegłosował nową redakcję ustawy o obywatelstwie, która, odnosząc się do możliwości posiadania podwójnego obywatelstwa w art. 17 ust. 4 („Prawo do zachowania obywatelstwa RL”), przewidywała możliwość zachowania jednocześnie paszportu państwa obcego i litewskiego: „osobom pochodzenia litewskiego tradycyjnie mieszkającym w państwach, z którymi RL dzieli granicę państwową”.

Dodatkowo art. 18 ust. 2 („Utrata obywatelstwa RL”) przewidywał, iż nie tracą obywatelstwa RL osoby, które: „nabyły obywatelstwo państwa-członka UE lub NATO”. Jednakże, Prezydent RL zawetowała projekt ustawy, uznając, iż jest sprzeczna z Konstytucją RL i jednocześnie jest próbą obejścia restrykcyjnego orzeczenia Sądu Konstytucyjnego. Niepodpisanie przez prezydenta Litwy ostatniej nowelizacji Ustawy o Obywatelstwie przekreśliło szanse na rozwiązanie problemu tych obywateli Litwy, którzy emigrując z przyczyn ekonomicznych, nabyli obywatelstwo innego państwa.

Litwa, z której w ostatnich 20 latach wyemigrowało ponad 10 proc. obywateli, powinna zmierzać do liberalizacji prawa dot. podwójnego obywatelstwa. Tylko w zeszłym roku 419 osób zostało pozbawionych obywatelstwa litewskiego poprzez uzyskanie obywatelstwa innego kraju; 26 osób zrzekło się dobrowolnie obywatelstwa litewskiego. W ciągu zatem tylko 5 lat 3 284 obywateli Litwy straciło paszport litewski.

W czasie dzisiejszego kryzysu demograficznego na Litwie, każda osoba mieszkająca za granicami kraju pragnąca zachować połączenie prawne z ojczyzną powinna mieć prawo do zachowania obywatelstwa litewskiego w przypadku uzyskania obywatelstwa innego kraju. EFHR uważa, że Litwa powinna wziąć przykład z nowo przyjętej ustawy o podwójnym obywatelstwie na Łotwie, gdzie o podwójne obywatelstwo będą mogli ubiegać się potomkowie zesłańców mieszkający poza granicami kraju oraz Łotysze posiadający obywatelstwo państw należących do NATO, UE, EFTA.

Również zapis mówiący o możliwości uzyskania obywatelstwa przez dzieci urodzone poza granicami kraju i posiadający obywatelstwo innego kraju powinien być wykorzystany przez Litwę, jako że tylko w 2012 roku 15,9 proc. dzieci urodziło się poza granicami Litwy. Poza tym kraje, w których występuje znaczna litewska diaspora (Brazylia, RPA, Australia) powinny być uwzględnione w ustawie o podwójnym obywatelstwie. Następnie, idąc za przykładem Czech, Słowacji i Polski litewska Konstytucja powinna zawierać klauzulę zabraniającą odbieranie obywatelstwa swoim obywatelom.

Dlatego, jak na wstępie, EFHR proponuje, aby druga i trzecia część Artykułu 12 KRL brzmiała następująco: „Obywatel Republiki Litewskiej może być obywatelem innego państwa. Obywatel Republiki Litewskiej nie może zostać pozbawiony obywatelstwa litewskiego, chyba że sam się go zrzeknie”.

Dyskusja na temat zmian w konstytucji daje nadzieję, że problem podwójnego obywatelstwa może być rozwiązany w najbliższej przyszłości. EFHR będzie monitorować rozwój sytuacji w Sejmie RL i starać się promować pozytywne zmiany. Podwójne obywatelstwo mogłoby przynieść korzyści dla całej Litwy, jej ekonomii, kultury i perspektyw dla rozwoju w przyszłości. Jak pokazują najnowsze badania opinii publicznej, przeprowadzone przez największy pod względem nakładu dziennik „Lietuvos rytas”, na koniec kwietnia br. 55 proc. mieszkańców Litwy popiera uznanie podwójnego obywatelstwa, 26 proc. jest przeciw.

Inf. EFHR